

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 821/00-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. decembra 2000 predbežne prerokoval podnet N. B., bytom USA, zastúpenej advokátkou JUDr. D. K., P., vo veci porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu v Prešove vo veci sp. zn. 15 C 186/97 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove vo veci sp. zn. 2 Co 535/99 a takto

r o z h o d o l :

Podnet N. B. vo veci porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej základného práva podľa čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnený.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 30. júna 2000 doručené podanie N. B. (ďalej len „navrhovateľka“), bytom Spojené štáty americké, New York 11 378, 73 – 11 52 Drive Maspetch, zastúpenej advokátkou JUDr. D. K., P., označené ako „Podnet na začatie konania pred ústavným súdom“ vo veci porušenia jej základných práv ustanovených v čl. 46 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Z obsahu podnetu a priložených listinných dôkazov ústavný súd zistil, že bývalý manžel navrhovateľky I. B. 24. novembra 1997 podal na Okresnom súde v Prešove návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode manželstva. Bývalý manžel navrhovateľky pred začatím pojednávania 5. marca 1999 (prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 8. marca 1999, ale bez prejednávania veci) zobral žalobu späť. Uznesením Okresného súdu v Prešove sp. zn. 15 C 186/97 zo 6. októbra 1999 bolo v dôsledku späťvzatia návrhu na začatie konania zo strany žalobcu konanie zastavené.

Navrhovateľka so späťvzatím návrhu žalobcu nesúhlasila, a preto podala proti označenému uzneseniu Okresného súdu v Prešove odvolanie. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací svojím uznesením sp. zn. 2 Co 535/99 z 18. novembra 1999 potvrdil uznesenie Okresného súdu v Prešove vo výroku o zastavení konania a zmenil uznesenie vo výroku o trovách konania.

Proti označenému uzneseniu Krajského súdu v Prešove navrhovateľka podala 27. januára 2000 dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky svojím uznesením sp. zn. 2 Cdo 37/2000 odmietol.

Navrhovateľka videla porušenie svojho základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy v tom, že „procesné súdy nepostupovali v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov v súlade s platnou hmotno-právnou úpravou“.

Podľa navrhovateľky každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu.

Manželstvo navrhovateľky bolo rozvedené 17. marca 1995 rozsudkom Okresného súdu v Prešove č. k. 11 C 118/93-36. Rozsudok nadobudol

právoplatnosť 8. augusta 1995. Podľa tvrdenia navrhovateľky „návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov bol podaný procesnému súdu dňa 24. 11. 1997 a tento návrh dňa 5. 3. 1999, teda po uplynutí 3-ročnej lehoty, zbral navrhovateľ späť“.

Súd bol podľa jej názoru povinný nielen riadne zvážiť pripustenie späťvzatia návrhu, ale aj účastníkov poučiť o význame a dôsledkoch vyplývajúcich z ustanovenia § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka, aby bolo zrejmé, že obaja účastníci sú uzrozumení s dôsledkami, ktoré nastanú vo vzťahu k ich zaniknutému bezpodielovému spoluvlastníctvu manželov. Navrhovateľka tvrdila, že napriek tomu, že nedala súhlas na zastavenie konania, súd konanie zastavil, čím v dôsledku uplynutia trojročnej lehoty uvedenej v ustanovení § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka stratila možnosť domáhať sa vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva z dôvodu prekážky litispendencie. V tomto konaní všeobecných súdov navrhovateľka vidí ohrozenie svojich základných práv a slobôd zaručených v čl. 12 ods. 1 ústavy.

Navrhovateľka navrhla, aby ústavný súd prijal jej podnet na konanie a aby takto rozhodol: „Pripustením späťvzatia žaloby o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov podľa § 96 ods. 1, 3 Občianskeho súdneho poriadku uznesením Okresného súdu v Prešove sp. zn. 15 C 186/97 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Co 535/99 po uplynutí lehoty stanovenej v § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka došlo k porušeniu ústavného práva podnecovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“.

II.

Podľa čl. 130 ods. 3 ústavy je ústavný súd oprávnený konať o podnetoch, ktorými fyzické alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd (ako sú uvedené v druhej hlave ústavy), pokiaľ o nich nerozhoduje iný orgán. Pri predbežnom prerokovaní každého podnetu ústavný súd skúma, či podnet spĺňa všetky zákonom predpísané náležitosti upravené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady

Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov a či neexistujú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona. Medzi podmienky, ktoré ústavný súd skúma pri predbežnom prerokovaní každého podnetu, patrí aj to, či nejde o podnet, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že zjavnú neopodstatnenosť možno vysloviť v prípade, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 53/96, I. ÚS 62/96, I. ÚS 72/96, I. ÚS 75/96, I. ÚS 66/98, II. ÚS 70/99).

Článok 46 ods. 1 ústavy uvádza: „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.“

Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu (II. ÚS 26/96). Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť. K porušeniu práva na súdnu ochranu podľa citovaného článku ústavy by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej alebo právnickej osoby (I. ÚS 35/98).

Práva na súdnu ochranu uvedeného v čl. 46 ods. 1 ústavy sa v zmysle čl. 51 ústavy možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, teda v medziach Občianskeho súdneho poriadku a Občianskeho zákonníka.

Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje právo stať sa účastníkom súdneho konania z vlastnej iniciatívy. Od tohto práva treba odlíšiť právo byť účastníkom

súdneho konania, ak zákon dovoľuje súdu rozhodovať o práve osoby. Právo byť účastníkom konania pred súdom konajúcim v jeho veci sa zaručuje prostredníctvom čl. 48 ods. 2 ústavy (PL. ÚS 15/98).

V danom prípade sa svojho práva nedomáhala navrhovateľka, ale jej bývalý manžel, ktorý v rámci svojho práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy podal na príslušnom všeobecnom súde návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva v lehote do troch rokov od zániku manželstva. Skutočnosť, že bývalý manžel vzal svoj návrh späť po uplynutí troch rokov od zániku manželstva, vôbec nie je spôsobilá vyvolať možnosť porušenia práva navrhovateľky na súdnu ochranu, pretože trojročná lehota je viazaná len na uplatnenie návrhu na všeobecnom súde, a nie aj na rozhodnutie o tomto návrhu v rámci tejto lehoty.

Podľa právneho názoru ústavného súdu preto legitímny procesný úkon jedného účastníka v spojitosti s postupom súdu, ktorý aplikuje ustanovenia zákona (Občianskeho súdneho poriadku) a v dôsledku ktorého nastali určité nezvratné hmotnoprávne účinky pre druhého účastníka, nezakladá ani možnosť porušenia základného práva druhého účastníka na súdnu ochranu.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd uzavrel, že postup súdu v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy vychádzajúci z procesnoprávnych a hmotnoprávnych predpisov upravujúcich konanie v občianskoprávnej veci (rozhodovanie súdu o návrhu navrhovateľa na späťvzatie návrhu v zmysle § 96 ods. 1 až 3 Občianskeho súdneho poriadku) v sebe nezahŕňa žiadnu možnosť porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (I. ÚS 66/98). Súhlas s argumentáciou navrhovateľa by, naopak, viedol k absurdnému záveru, a to že rešpektovaniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zodpovedá taký postup súdov, ktorý nie je v súlade s platnou právnou úpravou ich konania a rozhodovania. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné podnet namietajúci porušenie práva navrhovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy odmietnuť ako zjavne neopodstatnený.

Navrhovateľka ďalej namietala porušenie svojho základného práva upraveného v čl. 12 ods. 1 ústavy.

Článok 12 ods. 1 ústavy uvádza: „Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.“

Ústavný súd v nadväznosti na namietané porušenie ústavnej zásady neodňateľnosti základných práv a slobôd konštatuje, že jednotlivé zásady vymenované v čl. 12 ods. 1 ústavy vyjadrujú podstatu základných práv ako prirodzených práv a zároveň majú univerzálny charakter. Treba ich chápať ako ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov. Vzhľadom na tieto znaky nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľných ustanovení v individuálnych záležitostiach (I. ÚS 8/97, I. ÚS 59/97). Z týchto dôvodov bolo preto potrebné podnet navrhovateľky namietajúci porušenie základného práva uvedeného v čl. 12 ods. 1 ústavy odmietnuť ako zjavne neopodstatnený.